

Tác giả là một cựu sĩ quan VNCH, cựu tù nhân chính trị, đồng nghiệp cũ theo di n H.O. đã góp một số bài viết về n c M đ c b t. Bài viết m i c a ông k v m t b n h c cũ bên kia gi i tuy n th i nam b c chi n tranh, sau 1975 t B c vào Nam, gi u có thành công và nay c gia đình đang đ nh c t i Hoa Ky, vui v đi thăm ch t t khu Little Saigon.

Tốt năm đó tôi về Việt Nam thăm gia đình đ a con gái l n ở Sài Gòn. Một ngày vui về i con cháu và thăm vi ng chúc Tết bà con t m đ , tôi nghĩ đ n chuy n đi tìm thăm l i b n bè cũ, nh t là các b n đ ng khoá, đ ng môn ngày x a.

S n có số đ i n tho i c a anh b n N đ ng khoá là ng i th ng trao đ i đ i n th lúc tôi ở M , tôi gọi báo cho anh bi t t tôi v a về VN đ c ít lâu mu n đ n thăm gia đình anh nhân đ p ngày xuân và sau đó nh anh m i các b n đ ng khoá ngày tr c đ cùng g p m t hàn huyền ở m t nhà hàng hay n i nào đó tùy anh l a ch n. Anh N s t s ng tho m n nhanh chóng yêu c u c a tôi. Th là vài hôm sau, m t bu i chi u đ p tr i không khí xuân còn ph ng ph t, chúng tôi có cu c h p m t t i nhà hàng Đ.K, anh em đ n kho ng 15 ng i, g p nhau tay b t m t m ng chào h i c i nói rôm r , không khí r t vui v c i m . H u h t anh em hi n đ i n tuy có thay đ i ít nhi u vì tu i đ i, vì hoàn c nh sau m t th i gian dài xa cách nhau nh ng đ u còn nh m t, g i đúng tên nhau, riêng có m t anh tôi ch nh mang máng, không sao đoán đ c là ai và tên gì, tôi về i b c đ n vui v đ nh xin l i h i tên thì anh đã c i c i v a đ a tay b t v a lên ti ng t gi i thi u là Lân b n h c cùng khoá X. Pháp tr c đây v i tôi.

Tôi còn đang ng ngàng thì anh N, dân lâu đ i ở Sài Gòn, giao thi p r ng, tánh tình l i vui v c i m , quen bi t t t c b n cùng khoá còn sinh s ng ở đây, b c l i g n hai chúng tôi và gi i thi u thêm là Lân vào Nam ít lâu sau 30-4-1975 tìm đ n b n mình và t lâu đã nh p nhóm b n cùng khoá th nh tho ng g p nhau u ng cà phê tán chuy n g u, nh c chuy n x a cho vui.

Nghe v y tôi v a nhìn vào m t Lân v a si t tay thân m t cho hay th là chúng ta có thêm b n cũ tha h mà vui v . R i Lân v i tôi trao đ i đ m ba câu thăm h i xã giao; do ph n ng dè d t v i " ng i đã có c th i gian dài s ng v i c ng s n" mà mình tr c kia trong hàng ngũ đ i ngh ch nay thì l i là ng i m i ở M v , khi n tôi không dám nói hay h i han đ i u gì thân m t h n b i ch a rõ con ng i th t s c a anh lúc này ra sao.

Tốt c chúng tôi ng i vào quanh bàn ti c, đ ăn th c u ng b y ra khá nhi u nh ng anh em chú

tâm nhi u đ n nói chuy n h n là ăn. Câu chuy n râm ran v m i th t thăm h i cá nhân đ n gia đình, nh c l i k ni m th i còn đi h c chung tr ng, có lúc nh c đ n m t chuy n vui t u c nhóm l i phá lên c i, không khí th t vui nh n m c dù ng i nào ng i n y đ u đã suýt soát th t th p. Tôi đ ý th y Lân l v t i vui nh ng không góp chuy n, ch ai h i thì m i nói mà có nói cũng r t v n t t. Tôi ng i cách anh khá xa và c nh N, th nh tho ng đ c N cho bi t thêm đôi đ u v anh.

Bu i ti c h i ng r t vui c a nh ng ng i b n h c cũ g p l i nhau sau th i gian dài xa nhau t đôi ba ch c năm đ n g n c n a th k , r i cũng đ n lúc tàn, chúng tôi chia tay nhau và h n g p l i vào m t d p khác.

Tôi ra v mà lòng c mãi băn khoăn nghĩ đ n Lân, anh b n tình c v a g p l i sau g n năm m i năm. Lân nh nh n th p ng i, gi ng nói nh nh hi n hoà. Anh h c Pháp cùng khoá v i tôi nh ng khác ngành và v n c tr c tôi vào cu i năm 1954 sau ngày hi p đ nh Paris chia đôi đ t n c đ c ký k t tr c đó m y tháng. Khi tôi v n c sau anh đ n a năm thì đ c anh em cho bi t Lân đã tr n v B c khi bi t gia đình còn l i c ngoài đó. Th là thay vì trình di n c quan tham m u đ nh n l nh b nhi m đi đ n v làm vi c, anh đã đào ngũ ra B c lúc đó đã là vùng thu c quy n ki m soát c a c ng s n B c Vi t, đ i ngh ch v i mi n Nam.

Anh chàng này đã làm gì k t khi v mi n B c c ng s n cho t i lúc tr l i mi n Nam?" Khi m i v anh có g p r c r i v i VC v n đ a nghi? C m t ng c a anh ra sao khi tr l i Sài Gòn sau "ngày gi i phóng? Bao nhiêu th c m c c l n v n trong đ u, tôi đ nh b ng s h i th ng anh khi có c h i g p l i. C h i đó ch a đ n th m t bu i sáng n anh N r tôi đi u ng cà phê. Trong lúc nh c đ n vài ba anh b n thân thi t, tôi ng ý mu n bi t thêm v Lân vì v anh này tôi còn mù m l m. Có đ c nh th khi g p Lân l i tôi m i d dàng ng x và có th tho i mái cho c đôi bên. Anh N cho bi t v n t t là Lân và gia đình vào Sài Gòn ch ít lâu sau ngày VC chi m tr n mi n Nam. Hi n đ a khu c xá g n phi tr ng TSN, gia đình có c s kinh doanh, nhà có xe h i tài x , anh có ba ng i con đ u tr ng thành và t t c đã đ c cho du h c c các n c t b n, hai đ a bên M và m t đ a Úc. Nh ng nh ng th c m c chính c a tôi v n ch a đ c gi i to nh ý thì vài tu n sau tôi tr v M , không có d p g p l i Lân trò chuy n thêm l n nào n a. Nh ng đi u anh N k cho tôi nghe v n t t v con ng i và gia c nh c a Lân là t t c nh ng gì tôi bi t v anh chàng này.

B ng đi kho ng m t năm sau anh N g i đ i n th báo cho tôi bi t Lân s p sang M d l t t nghi p cao h c c a đ a con gái h c Boston, Massasuchetts luôn th làm đám c i cho cô gái này l y m t anh chàng M g c Vi t đ đây. N cũng cho bi t thêm là theo nh Lân đã cho anh hay thì sau khi m i chuy n xong xuôi Boston v ch ng Lân đ tr s sang Cali thăm bà con luôn ti n thăm các b n cũ đ đây, Lân có h i thăm xin s đ i n tho i c a m y b n đ ti n liên l c.

Tôi đã tr i ngay là s n sàng g p Lân và cho s đi n tho i c a mình.

Lúc m i xem email c a N tôi h i ng c nhiên sao "h n" có th đi d dàng nh th , nh ng sau nghĩ l i Lân nay đã là "t b n đ " vì c du l ch ngo i qu c, nh t là khi có lý do chính đáng, h n ch ng có gì khó khăn l m. S th c m c c a tôi tr c đây v n không thay đ i, tôi cho đây c h i g p nhau l i M có th là d p r t thu n ti n cho tôi h i tr c ti p đ bi t thêm v Lân. Tôi đ c bi t mu n bi t ngày đ u tiên tr i mi n Nam c m t ng và thái đ c a anh th nào đ t đó suy ra ph n nào con ng i c a anh, xem anh đã b "c ng s n hóa" bao nhiêu ph n trăm.

Tôi còn nh tr c đây nh ng ngày đ u sau 30-4-75 h u nh ai t B c vào ai cũng "h h i ph n kh i" trong t th c a k chi n th ng, nghêh ngang t đ c l n ti ng khoe cái gì cũng có, cái gì cũng nh t m i khi có ai h i v m t cái gì đó i mi n B c. Ch riêng thân nhân vào thăm gia đình thì trong ch riêng t đ u cho bi t h r t ng ngàng khi th y mi n Nam hoàn toàn khác h n nh ng gì h đ c tuyên truy n. Mi n Nam t do và sung túc quá, không có c nh b đ qu c M b c l t đ n không có cái chén ăn c m nh v n đ c nh i s . B i th đã có chuy n c i ra n c m t: có ng i vào ch i trong Nam đ em theo m y cái chén sành làm th công r t thô s x u xí đ nh bi u gia đình i đây có chén ăn c m, đ n khi th y chén đ u đ p đ c a ng i nhà v i vàng đ u bi n các chén sành đ em t mi n b c xã h i ch nghĩa vào! Và qua báo chí n c ngoài có nh ng ng i vào Nam thay vì vui v "h h i ph n kh i" đã b t khóc khi nh n ra s th t, nh n ra r ng không có "c nh ph n vinh gi t o" nh v n h ng đ c tuyên truy n tr c kia và đ c bi t n n p đ o đ c truy n th ng v n còn th hi n rõ nét trong các sinh ho t c a xã h i mi n Nam.

Nhà văn đ i kháng DTH khi tr i ph ng v n c a đài VOA v c m t ng ngày đ u đ t chân lên mi n Nam, bà cho bi t thay vì vui s ng nh bao nhiêu đ ng viên khác bà đã c m th y đau kh và b t khóc khi hi u ra ch đ c a k chi n th ng ch là m t ch đ man r . Còn anh b n Lân c a tôi ngày đ t chân tr i mi n Nam thì đã có c m nghĩ ra sao? Hành đ ng đ a c gia đình vào Nam không lâu sau 30-4-75 và sau đó đã tìm m i cách cho h t các con ra n c ngoài có nói lên ph n nào tâm t c a anh chng?

Lân du l ch đ n M nh anh b n N đã cho bi t. Đúng nh d đ nh, sau khi d l t t nghi p và lo xong hôn l cho cô con gái thì m y hôm sau v ch ng anh bay sang Cali thăm gia đình và ch i nhà m t ng i em h t i Newport Beach. T đây anh đã g i đi n tho i cho chúng tôi, ng ý mu n đ c g p g l i các b n cũ, anh cho bi t đ a ch đ ang i cũng nh s đi n tho i nhà. Chúng tôi m i v ch ng anh sáng hôm sau đi ăn đ i m tâm r i đi ch i quanh khu Little Saigon cho bi t th đ t n n c a ng i Vi t M . Anh b n G c a tôi tình nguy n đ n đón và đ a v ch ng Lân đ n đ a đ i m ăn sáng là ti m ph N.H trên đ ng Bolsa.

Cu c h i ng trên x ng i, trong khung c nh xung quanh đ ng đúc ng i VN gi a b n ng i

chúng tôi th t là vui v . Trong lúc v a ăn v a hàn huyền chuy n m i chuy n cũ, tôi l n h i h i anh nh ng đ u th c m c, anh vui v tr l i ngay. Anh cho bi t khi anh b ngũ trong Nam đi v B c v i gia đình thì lúc đ u có b h ch h i, đ u tra nh ng sau th y th i gian h n năm anh vào Nam r i đi h c chuyên môn k thu t Pháp và ch a có ngày nào th t s ph c v trong quân đ i Sài gòn nên anh đ c cho đi h c ch l i. Anh t t nghi p đ i h c và đi làm th y giáo, r i l p gia đình v i m t cô gái cán b nguyên là ng i quen bi t lâu đ i c a gia đình anh. M t th i gian sau anh đ c cho đi tu nghi p t i Liên Xô và m t vài n c Đông Âu. Anh cho hay có th i gian đ c c đi công tác gi ng đ y nh ng n c này và chính nh v y anh hi u rõ h n v cu c s ng trong các n c c ng s n. Sau ngày VN thông th ng, gia đình anh đã nhanh chóng di chuy n vào Nam, hòa nh p vào cu c s ng mi n Nam mà anh r t a thích. Gia đình anh đã làm vi c và phát đ t nhanh chóng trong môi tr ng m i, anh ch đã giúp đ c các con du h c n c ngoài nh anh h ng mong c. Và đ u làm anh r t hài lòng là khi vào l i mi n Nam anh đã đi tìm và may m n g p l i h u h t các b n đi h c Pháp cùng khóa ngày x a.

Chúng tôi khá hài lòng v i nh ng gì Lân v a cho bi t. Sau khi ăn sáng xong, chúng tôi đ a hai v ch ng Lân ra khu PLT xem ph xá và m t s c a hàng buôn bán, anh ch có v r t thích thú v i các c nh quan sinh ho t xung quanh mang nhi u s c thái VN mà tr c đây ch nghe nói ch ch a có c h i m c kích t n m t nh hôm nay. Anh ch đ c bi t chú ý và tr m tr tr c khu th ng xá có nhi u c a hàng buôn bán n trang khang trang, sang tr ng. Chúng tôi cũng đ a anh ch Lân vào xem vài ch VN nh ch A. Đ, ABC, T.P. tr c khi đ a anh ch v nhà.

M y hôm sau là nh ng ngày anh ch l n l t đ c m y b n trong đó có chúng tôi m i đ n nhà dùng c m thân m t v i gia đình; đây là đ p đ anh ch bi t đ c chút ít v đ i s ng, sinh ho t c a m t s b n bè cũ cũng là nh ng ng i đ ng h ng t n n trên x ng i ra sao. Nh ng ngày k ti p anh ch cho bi t có ch ng trình đi ch i v i gia đình ng i nhà, đ trừ s đi thăm m t s n i n i ti ng nh thành ph Los Angeles, Universal Studio, Las Vegas... Tr c khi tr l i Boston, anh ch g i đ i n tho i t giã không quên g i l i cám n chúng tôi và t v r t hài lòng v nh ng bu i g p g b n bè và đi thăm vi ng các n i v a qua cũng nh hi v ng s có đ p tr l i M . Anh cũng cho hay ngay năm sau có th v ch ng anh s sang Úc thăm đ a con trai h c c đây.

Sau khi anh đi chúng tôi tr l i v i sinh ho t th ng l , quên chuy n v ch ng Lân đ n Cali cũng nh không bi t v ch ng Lân v l i VN khi nào.

Đ ba năm sau, m t hôm tôi đ c email c a N cho hay v ch ng Lân s p qua M đ sinh nh t c a đ a cháu ngo i, th t c ph ng v n đã xong, vé máy bay trong tay, ch còn ch ngày lên đ ng. Tôi t nh th cũng h p tình h p lý thôi vì đây là đ a cháu ngo i đ u tiên, anh ch không th không đi nh t là đang có đ y đ đ i u ki n s c kh e l n tài chánh. Nh ng nh ng đ i u

N cho bi t thêm v Lân nh ý thích cu c s ng M , đã đ i nhà và chuy n ti n b c ra n c ngoài khi n tôi suy nghĩ.

Có th v ch ng Lân mu n sang đ nh c M , vì c này tôi cho cũng không khó vì hai đ a con c a anh đ đây khi có đ đ i u ki n là có quy n b o lãnh cha m sang đoàn t . Và n u s vì c di n ra nh v y thì cũng không có gì l , anh cũng m i ch có di c hai l n, m t l n t b c vào Nam và l n này xu t ngo i t VN sang M . Trong quá kh đã có bi t bao tr ng h p dân ta di c nhi u l n nh khi x y ra v chia c t đ t n c 1954, đã có bi t bao ng i chen chúc lên t u há m m vào Nam, r i khi Vi t c ng chi m tr n mi n Nam thì đa s nh ng ng i này l i h i h b h t c a c i tài s n nhanh chân di c l n n a sang các n c khác, nhi u nh t là sang M . Ch có đ i u khác n u l n này gia đình Lân sang M nh đ đ nh thì c hai l n di c c a Lân đ u di n ra trong nh ng hoàn c nh r t thu n l i, an toàn ch không đ y r i ro nguy hi m nh nh ng ng i ch y tr n c ng s n tr c đây.

Đ i u khá đ c bi t v s ra đi c a anh b n Lân là anh và gia đình anh có th nói là nh ng ng i đ c ch đ u đ i m i m t, thu c h ng gi u có trong xã h i mà sao v n không l i v i quê h ng l i b x ra đi. Gia đình anh khác h n nh ng ng i dân đã s ng lâu đ i m i n Nam; h quen n p s ng đ i ch đ t do phóng khoáng, nay bi t Vi t c ng s p vào hay khi đã s ng m t th i gian v i VC bi t rõ b n ch t gian manh ác đ c c a VC thì h ph i tìm m i cách đ di c dù có nguy hi m đ n th nào cũng cam ch u, mi n ra đ c n c ngoài. Đ i v i Lân lý do mu n ra đi ch c h n là vì anh đã có th i gian dài s ng đ i ch đ c ng s n, hi u rõ "thiên đ ng xã h i ch nghiã" ra sao, c Liên Xô và Đông Âu ch không ch riêng VN. Th t ra tr ng h p c a Lân n u có "di c" qua đây cũng ch ng ph i là hi m hoi, đ c bi t là nh ng năm sau n y.

Tr c đây c ch c năm đã th y con cái c a các viên ch c nhà n c c ng s n sang du h c t i các tr ng ngo i qu c, sau đó khi s t b n đ ngày càng nhi u thì đ n phong trào tranh nhau cho con đi h c t i các n c t b n, nhi u nh t là t i M , Úc, Pháp... G n đây VN, t b n đ hay nhà nào khá gi l i mu n "có h ng" thì ph i có con h c M m i hãnh di n. Hi n gi t i các đ i h c M có khá nhi u sinh viên t VN sang. Đây có ph i là đ ng l i m i c a M hay không nh ng xem ch ng M nh n du h c sinh VN vào M h c ngày càng nhi u. Đ c bi t theo tin báo chí loan t i t th ng kê du h c sinh trên th gi i năm 2008, s l ng sinh viên VN vào M đã tăng khá nhi u so v i năm tr c, l t vào h ng th 13 các n c trên th gi i có đông du h c sinh nh t đ n M . Và t tr c đ n nay s du h c sinh sau khi t t nghi p ch ng có m y ng i tr v VN, th ng h u h t h đ u ki m m i lý do đ l i, t xin vì c làm đ n l p gia đình v i ng i có qu c t ch M . Trong th i gian du h c gia đình h tìm m i cách chuy n ti n sang cho con tiêu dùng, mua s m ho c đ đ tr . Đ n khi có đ i u ki n h có th mua nhà c a hay b o lãnh cho gia đình cha m sang đoàn t .

Th r i giáp T t năm ngoái, gi a lúc tôi đang m i mê xem các hoa lan đ lo i tr ng bày t i m t gian hàng tr c khu Ph c L c Th thì m t bàn tay v nh vào vai. Tôi v i quay l i thì hoá ra là Lân v i n c i t i, bà v đ ng bên cũng nét m t cũng t i không kém, c nh bên là chú em c a Lân mà tôi có n đã g p tr c đây. Chúng tôi b t tay chào h i nhau r t vui v , riêng tôi th y khá thích thú tr c s g p g b t ng này. Không đ i tôi h i Lân cho hay đã sang đoàn t v i gia đình đ a con gái, đ c chú em m i sang đây ch i và đ n đi xem ch T t bên này ra sao. Chúng tôi thân m t trao đ hần huyền thêm m t lúc, thăm h i b n bè bên này bên kia r i chào chia tay và h n s g p l i.

Nhìn v ch ng Lân và ng i em ti p t c đi xem các gian hàng ch T t, tôi b ng ch t nh l i l i Lân nói khi già t chúng tôi trong n đ u đ n thăm n c M tr c đây m y năm, là anh hi v ng s tr l i M . Nay thì anh đã đ t đ c ni m m c này, anh đã tr l i M , tr l i v i th gi i t do, hoàn t t cu c hành trình dài mà anh đã p t lâu. Con đ ng anh đi tuy có lúc quanh co nh ng cu i cùng đã đ a anh đ n đích mong đ i, không nh ng cho b n thân mà còn cho c gia đình anh có đ c t ng lai t t đ p mãi mãi.